

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 sollov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trispotno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kjer se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delničem in drugim nepromočnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo naroda in pravic.

Javno umenje in naši poslanci.

Čas za čuda je minul, a moč za čuda hrani človek v sebi, v svojem duhu in svoji krepki volji.
DEAK

Kedar so v začetku narodnega gibanja rodoljubi vabili, ne zagrizenih nasprotnikov, ampak ne še zbijane, ali bolj mlačno Slovence, naj pristopijo narodnemu delovanju, slišali so vedno izgovor: Kaj bo pomagalo vse delovanje in ves trud, mi Slovenci ne moremo nič posebnega in velikega storiti, ker nas je premalo, in zato bo vse prizadevanje brez uspeha, tedaj se nečemo dosežati nemogočega cilja. Tako so govorili tudi še precej dobri narodnjaci, kedar so nekteri hoteli korak naprej storiti v narodnem razvijanju, češ, da je ta korak prezgoden, da nismo še tako zreli, da bi s tem razdražili tega ali onega. Dasi tudi smo nepričakovano lepo napredovali, vendar slišimo še dandanes pri vsakem novem početju ta izgovor velike malostrenosti ali obupa. Taki možje bi bili že zadovoljni z vsako malenkostjo, in ne premišljajo, da prav zato ker smo majhen narod, potrebujemo vseh pravic, cele svobode in podpore, katero nam morejo dati vsi stanovalci, ves narod. To postopanje nekterih pri nas je pa prav škodljivo, ker je izvirnik mnogo prepira, nesloge in sem ter tje celo sovraštva brez vsake potrebe.

Da ne more majhen narod kaj velikega storiti, nij res, nasprotne dokaze dobimo v zgodovini, ktera nam razvija delovanje vseh narodov, velikih in majhnih, in ta nam pripoveduje, da so majhni narodi dosta, dosta čudovitnega, in toliko storili, kolikor nam Slovincem no bo nikdar treba, da si ohranimo svoj obstoj.

Nizozemoljske države, ali Niderlandija, so v 16. stoletju obsegale komaj peti del Italije, in vendar je njih zveza po strašno krvavih bojih od leta 1567. do 1609. otela svojo svobodo, upesala je in zmagala temnega Filipa II., kralja španskega, tačas največega in najmočnejšega kralja v Evropi. Ti svobodoljubni državljani, poprej

prav misli, in najmanj vjaški narod izmed vseh v Evropi, niso se udali trinogu vojvodi Albi, ampak žrtvovali so vse, mnogo nesrečnih bitov prestali, vendar pa namen dosegli, in sijajno dokazali, koliko zamore malobrojno ljudstvo pretrpeti za svojo pravično pravdo in koliko si upa storiti, če je zedinilo vse svoje moči. Po vsej pravici pravijo zgodovinarji, da je bil ta boj jako lepa prikazen 16. stoletja.

Drug krasen vzgled nam daje zveza severnoamerikanskih držav. Skoro 100 let je tega, ko so hoteli tem angleškim naseljbinam ali kolonijam v Ameriki angleški ministri in parlament naložiti davke za državne potrebe; dac in koliko so hoteli upeljati. Am rikanci priznavši te potrebe, bi se bili udali, pa le s tem pogojem, da bodo kot svobodni možje sami odločevali, koliko imajo dati, katero pravico so tudi uživali Angleži v stari domovini. V Londonu so po velikem prepiru odstopili te tirjatve, toda leta 1773. so dac na čaj pa tako naložili, da bi ga bili Amerikanci po plačnem dachu boljši kup pili kakor poprej. Kolonije so smele namreč nekatere reči kupavati le od stare domovine in sklenili so na Angleškem, da hode čj namerjati Amerikancem, doma poprejšnega velicega dacha prost, in da se bo v Ameriki le majhen dac stavil.

Past je bila torej nastavljena, ker je bilo Angležem le mar za princip; toda Amerikanci so bili možje, gledali so le na pravico, a ne oportuniteto t. j. udali se niso, da bi tč dober kup pili in počasi naposled postali sužnji angleškemu parlamentu. Leta 1775, se vuame grozoviten boj, na eni strani jih je le 2 $\frac{1}{2}$ milijona Amerikancev, na drugi strani pa slavna, mogočna, velika Anglija. Prvi so bojevali 9 letni boj za svobodo in enakopravnost, s katerim so nevajeni vojaci pokazali čudečemu se svetu izvanredno hrabrost in navdušenost, in slogo in nikdar niso obupali tudi v najsilnejših stiskih ne. Konečno so zmagali pod slavnim vodjem Washingtonom, a zdaj obsega ta zveza 36 držav, ima že okoli 40 milij. prebivalcev, je ponosna in ena najmočnejših držav na svetu.

Nasprotno nam dokazuje zgodovina, posebno pri poljskem narodu, da razpade prav velika država, če ne zna v važnih in nevarnih časih se znebiti narod starih pogubnih lastnosti, sebičnosti, prepirljivosti, celo podkupljivosti in nesloge vsake vrste. Poljaci so pali, in leta 1772, so jih osedje prvokrat razdelili, ker tačas in poznej se niso mogli povzdigniti tudi kader je bil sovražnih v njih sredi, do čistega domoljubja in sloge. Hrabrost navdušenost tudi pravičnost nekterih niso pomagale nič. Krivi so sami, posebno njih sebično plemstvo, da Poljska pred našimi očmi popolnoma končuje. Se dandanes v tako strašnem položaju je gotovo pogubna nesloga, kamor Poljaci stopijo v kako zvezo.

Naj se ne reče, da se ti vzgledi ne dajo primerjati z našimi razmerami na Slovenskem, da so tedaj nepotrebni. Nu gotovo se ne bomo mi Slovenci spuntali že zaradi tega ne, ker smo dobri avstrijski državljani, in ker so popolnoma drugi časi, s katerih se imamo bojevati na duševnem polju. Naša naloga je veliko manjša, ona ne zahteva silovitih dejanj, tedaj jo bomo toliko laže izvrševali, da le posnemamo iz teh vzgledov to, da zamore tudi majhen narod veliko storiti. Menimo čd, da naša naloga nij težavna, kajti prepričati se svojih pravic, zediniti se v domoljubji in navdušenosti pri znanstvenem in političnem delovanju, in tako napredovati na postavnih poti, ne more biti težavno v tako važnih časih. Namen je visok in vreden da posamni brzdaajo svoje strasti in vsi skupno delajo. To je nam Slovincem treba, zato naj strogo vsak med nami pazi, da vsak svoje dolžnosti izvrševa. Javno mnenje naj ojstro obsodi vsako nezvestobo, tudi tako škodljive nepregibnosti, moralčno pa naj uniči politične sleparije, in slabo in denarohlepnost.

Našim vodjem naj bo O' Connell, nekdanji irski ljudski zastopnik vzor, naj se vsaj v tem blizajo njemu, o katerem so pravili: To je O Connell se svojim narodom, ž njim je srečen, ž njim žalosten, le zanj dela, in naroda rane se tudi njegove rane in bolečine. Sam pa je izrekel: Nikdar se ne bom krivega storil hudodelstva, da bi obupal o svoji domovini.

LISTEK.

Pisanje in tiskarstvo.

Govor je prvo znamenje božjega obraza, po katerem je ustvarjen človek. Z njim moremo svoje misli drugim naznaujati in svoje čute razodevati. Ali govor sam še ne more povzdigniti človeštva do više stopnje izobražnosti. To lahko sprevidimo, ako pomislimo, da se je v najstarejši dobi, ko narodje še pismeni niso imeli, vsaka vednost le od ust do ust predavati morala. Na tak način se je mnogo velevažnega pogubilo, ali pa popolnoma spremenilo; zraven tega se je znanost le počasi širiti zamogla. Drugače je s pismom. Kar je pismeno izrečeno, temu ne škoduje ne zla človeška volja, ne dolgost časa. Napisi svojemu prijatelju list in vedel bode natančno, kaj si mu hotel ustmeno naznaniti, akopram hode leto in leto preteklo.

Kako pa so prišli ljudje do pisanja? Kedo je bil prvi, ki je za sluh ustvarjeni govor za vid preustrojil? — Prvi začetek pisma sega v dogodke temne zgodovine, zaradi tega ne moremo nič natančnega reči o njegovem stvarniku. Zgodovinska resnica pa je, da prvo pismo nij imelo pismen (črk): bile so marveč posamezne reči zaznamovane z enim znamenjem. Tako je zaznamovala človeška glava človeka, načrtani pes psa itd. Kmalo so

ljudje opazili, da se nahajajo tudi taki izrazi, katerih nij moč narisati n. p. ljubezen, večnost, znanstvo in vzeli so za te druga znamenja; ovca je značila potrpežljivost, zajec strah itd. To je bil najstarejši način pisanja, kateri je v poganskih časih najbolj rabil poganskim svečnikom.

Ko vsa ta znamenja niso bila dovoljna, počeli so rabiti znamenja, katera z naznačeno stvarjo niso imela podobnosti; in dogovorili so se ljudje, da to ali ono znamenje pomeni to ali ono reč. Kitajci v Aziji rabijo še dandanes tako pismo; njih jezik ima nad 30 tisoč rečij in vsaka reč lastno znamenje. Vednost takega pisanja je težava.

Najizvrstnejši način pisanja je gotovo le pisanje s pismeni. Na ta način so, kakor nas uče najnovejše preiskave na zgodovinskem polju, Feničanje najprvo pisali. Od njih so se navadili Grki, od Grkov Rimljanje in koder se je rimski meč zmagovalno sukali, tam je ob enem nastalo novo pisanje. Tako so se od Rimljanov brati in pisali naučili stari Grmanje in drugi manjši evropski narodje.

Slovanski narodje so dobili svoje pismo po Cirilu in Metodu, ki sta v. 9. stoletju kot blagovestnika došla v velikomoravsko državo.

Toliko o začetku pisanja. Vprašati me v- tegneš na dalje: kako in na kaki način so narodje pisali? Najstarejše pismo je bilo vrezano v kamen ali v vosek. Znano nam je n. p. iz obče zgodovi-

ne, da so bili stari rimski zakoni vrezani na dvanajstih ploščah. Kasneje so narodje za pisanje rabili drvene, z voskom oblite in uglajene deščice (tablice). Na te deščice so udabljali pismena z malim drvcom, ki je bilo na enem kraju šijasto, na drugem tubasto. Pozneje so pisali na pergament, to je na telečjo ali drugo živalsko kožo, ki je bila nalašč za to rabo pripravljena. Ime „pergament“ od tod, ker so okoli 4. stoletja pred Kr. v mestu Pergamos najprvo pisarili na take kože. Na to se je rabiti začel papir, ki pa še nij bil tako gladek kakor je dandanes.

Dolgo pred Kr. so začeli Arabci pripravljati papir iz bezga tam rasteče biline „papyrus“ imenovane; bil je še trd, nespreten, ter se je pri rabi hitro lomil. Boljši ko ta papir je bil vendar le pergament, ki je pa višje ceno imel. Ker je bilo tako pisemsko orodje preokorno in veledrago so se prededje posameznih zdaj živečih narodov ozrli po drugi bolj primerni pripravi. Pridelovali so si boljši papir iz drevesne volne, (bombaž), so to pripravo uže v 8. stoletju poznali. Mavri so najdubo zanesli na Špansko in od tod se je razširila po vsej Evropi.

Na Laškem se je rabil tak papir pogostoma, akopram nij bil še popolnoma izdelan. Naš sedanjji papir iz lanenih cunj se je izdelavati začel v začetku 14. stoletja. V najnovejšem času ga pridelujejo tudi iz koruzovine (siskovine) in sicer s tako dobrim uspehom, da se je nadejati, da se bo

Tako delajmo Slovenci in zraven bodimo zvesti zavezniki drugemu bratom v Avstriji zlasti Cehom, katerim je zgodovina zares učiteljica in roditeljica. Tudi od nasprotnikov učimo se n. p. od Madjarov. Malo jih je, pa jednati so, in kar jim je voditelj Deak pred leti rekel navduševaje jih k delovanju, naj velja tudi nam, namreč v začetku omenjena resnica: Časi čudežev so minuli, toda prav čudovitno moč hrani človek vedno v sebi — v svoji duši in v krepki svoji volji.

„ČRNI“ LISTI.

Izpod Nanosa 12. marcija. (Isv. dop.) Kakor naračča jezici sovraštvo do izdajalskega poslanca Črne po Krasu, isto tako se množijo po vsem ostalem Slovenskem, posebno pa pri nas, ki smo sosedje Krajevcom. Naj si bode v društvu izobraženih ali priprostih kmetov, čuje se vedno kako se hudujejo nad odpadnikom Črnetom. Vse spoštovanje do njega i do njegovega imena spreobnilo se je v srd i strašno sovraštvo. Bogme, pred bi si bil mislil, da se bode Nanos razrušil, kakor da bo Črne postal naslednik Dežmanovega Kljuna. Pri tem izdajalcu je baš veljaven pregovor nekoga bivšega slovenskega drž. poslanca: Denar, ta je prva! Kakor sem moral čitati v Vašem obče spoštovanem listu, nij zadovoljen Črne samo z denarjem, nego hoče se tudi oplemeniti; torej se tudi eramuje uže svojega stanu! Mislim, da tudi njegovo slovensko ime ga peče, gotovo je pri prvi priliki pitaljanci ali pa ponemči. Črne! Črne! nij samo Tvoje ime črno, nego tudi Tvoja vest mora biti črna! Z enim hipom zatemnela je Tvoja slava in spreobrnila se je v črne oblake sovraštva in strašni grom prokletstva, kateri odmeva od ust do ust poštenih Slovencev in sploh Slovanov. Kakošen povrat bodeš imel v Tvojo od Tebe izdano domovino? Mislim, da Ti ne bode predbro pri srcu, ko bo dek zagledal zatemnele obraze svojih nekdanjih prijateljev. Jaz bi Ti svetoval, kar je zate najbolje: Pobrši jo za Kljunom v Švico, kder Te nihče drugi ne bode poznal, kakor po mislih, značaju in prepričanju Tvoj brat in tovaruš Vinko Kljun!

Vi, Kraševci pa na noge! Pokažite svetu, da ste bolj možbeseda, nego Vaš po plemstvu hrepeneč poslanec. Uresničite, kar pišete v časopise, pošljite mu nezaupnico! Dobro vedite tudi, da človeku, ki je izdajalec, nij nobena reč presveta, torej čuvajte se ga, imejte pozor nanj posebno pri prvih volitvah, ko Vam morda pride v ovčji obleki, da ga se volite in da mu pomagate dalje in više splezati, kajti verujete mi, nij mu še dovolj, da je dovršil „veliko izdajalsko trojko: Dežman, Kljun, Črne.“

DOPISI.

V Gorici 15. marcija. — Homatije v tukajšnjem mestnem starešinstvu se nadaljujejo in brez dno med županom p. Claricini-jemin dr. Pajer-jem se čedalje širi. Po zadnjič omenjeni seji, v kateri je dr. P. v svojem zagovoru tako strastno in nedostojno udrihal po županu, poslal je P. starešinstvu namenjeno pismo, v kojem priznava sicer, da

akoro ta za napredek človeštva toliko važni proizvod popolnoma odobril.

Imelo je torej sedaj človeštvo pismo, ali vendar je le še malo kateri mogel reči, da je gospodar kake knjige. Prepisovanje knjig je bilo v srednjem veku (od 8. do 14. stoletja) izključno delo menihov. Najstarejše postave meniških redov, postava sv. Benedikta, še ne imenuje dolžnosti prepisovanja; poznejše postave pa to natančno določujejo. Ob času Karola velikega (768-814) so se osnovala v pozameznih samostanih v ta namen pisarnice, kder so se pojedini menihi v pisanih vadili in potrebne knjige čestokrat prepisavali. Ti meniški pisarji so imeli lastnega predstojnika, kateri jim je pisarniška posla delil in jih nadzoroval. Na ta način so menihi dan za dnevom v samostanih knjige prepisavali in marsikateri je žrtvoval celo svoje življenje v ta namen. Obiskovalci se navadno še pustili niso v tako imenovani „scriptorium“, da bi ne motili pridnih delalcev. To delo nij imelo samo znanstvene podloge, temuč tudi obče-praktično korist. Da so knjige, spisane na ta način, jako veliko stale, ja očividno; največji bogatim, da, skoro bi zamogel reči, še marsikaki kralj iste dobe nij imel zaradi velike cene toliko knjig, kolikor jih dandanes ima kaki siromašni začetni delalec na književnem polju. Za posojitev kake knjige so se zastaviti morala včasih cela posestva!

Ali kmalo napočijo boljši časi! Iznašlo so je v 15. stoletju tiskarstvo, in s časom tudi obče vpehlo. Človeštvo je dospelo na zaželjeno stopnjo!

je pri onej priliki meje dostojnosti preskočil, vendar pa ne neha sé svojim navadnim sarkazmom škripati in drezati, kolikor more. To pismo je bilo predmet predsinočne starešinske seje, katera je na znanje vzela, da je P. priznal nedostojnost svojega obnašanja, na drugi strani mu je pa grajo izrekla za tako razaljivo obnašanje ter je prestopila o tej zadevi na dnevni red. Ces. komisar je nekda pri tej priliki tudi pritrdil, da je moralo P-vo ravnanje razžaliti celo starešinstvo, kar je vsakakor pomenljivo, ker se je P. zadnja leta kaj rad dobrikal vladi deliteljici mastnih služeb, svetinj in enakih malenkostij. V starešinskem zboru je P-a zagovarjal dr. Luzzatto, s katerim sta pritegnila pri glasovanju samo Marzini in Paternolli.

„Isonzo“ je Pajerja kaj hudo prijel zaradi njegova nespodobnega postopanja, a P. se zagovarja v organu tukajšnjega katoliškega društva „Il Goriziano.“ Pajer nekdanj „liberalon“ je pribežal pod peruti klerikalnega „Goriziana“! Časi se spreminjajo in P. je navajen metamorfoz. Sicer ponavljamo še enkrat, da nam je prav malo mar za vse te homatije in da se ne privržemo ni eni, ni drugi stranki.

Če bi pa šlo tukaj za kakšno, vsaj moralno, zmago, privoščili bi jo pri vsem tem bolj poštemu županu, nego zagriznemu polmispolptiču.

V Vipavi 11. marcija. (Isv. dop.) — Dopis o svečanosti, 4. febr. pri kateri je čitalca vipavska izbornim petjem, govorom, deklamacijo in izvrstno predstavljano igro „Bob iz Kranja“ slavila spomin V. Volnika, prvega buditelja slov. naroda, moral se je izgubiti, ker ga „Soča“ nij prinesla.* — Danes nam je poročati o besedi 10. t. m. Cveterospjev „Trka luna,“ živahnim ploskom sprejeta deklamacija „Raj izgubljen“ in samospjev spremljan na glasoviru, činili so nedramatični del programa, njim sledili sta igri „Muteč“ in „To sem bil jaz.“ Pri obeh so se žugale najbolje diletantske moči vipavske, moramo pa tudi priznati, da takih predstav, kakor smo ji videli ta večer, nijmo v Vipavi še doživeli, ker posebno druga igra vršila se je tako izborna, da se komaj v ljubljanskem gledišču dá bolje izvesti. Hvalevredna je pa tudi pridnost naših diletantov in posebno gospodičin, ki skoro v vsaki igri nastopijo. Gospodične Juljanova, Zupančeva, Virkova — čestitamo!

Sokolov odbor sklenil je zopet 1. aprila napraviti besedo; ker nam je mnogo odličnih Goričanov za veliko noč svoj pohod obljubilo, vstrašili se ne bodemo nikakoršnega truda, da jo zopet sijajno napravimo. —

„Učenjaci!“ spominjajte se tedaj svoje obljube in ne ugibajte dalje, kako in kde bi se velikonočne praznike zabavljali, mi Vas pričakujemo z odprtimi rokami.**)

Iz Medane 12. marcija. (Isv. dop.) (A. L.) Pri neki priložnosti sem slišal posestnika, očitajočega kako daleč je še slovenski narod v svoji izobraženosti in svojih vedah za nemškimi in luškimi, tako le napčno govoriti:

*) So ga menda kalabovali.

**) Goriški „učenjaški zbor“ nič brusil uma svitile meče, ktero bode o velikonočnih praznikih po Vipavi sukati. Ured.

Prvi temelj tiskarstvu so bili drvorezi, katerih še dandanes vsak č. bralcev lahko mnogo najde po molitnih in drugih knjigah. Dodajali so kmalo tem podobam posamezna imena in tudi tiskane vrstice. Na to nastane misel: ne bi li bilo mogoče na ta način tudi cele knjige tiskati? Prevzvišena ta misel se je rodila v glavi moža, kateri si je pridobil za izobraženost in napredek narodov večno slavo. Njegovo ime je: Janez Kutnogorčan. Slovan Kutnogorčan se je rodil l. 1442 v Kutnigori na Českem, izučil se je na vseučiliščih v zlati Pragi in postal doktor modroslovja. On je začel izrezavati na lesene plošče cele strani pojedinih knjig; ploščo je poteni namazal s črnim barvo in jo odtiskal na papir. Kmalo za tèm je začel izrezavati posamezne črke in iznajdba je bila gotova. V kratkem času se je ta nova iznajdba razširila po celem svetu in ravno Slovanje, med njimi posebno Čehi, so bili prvi, kateri so se odlikovali v tiskarstvu.

Na jugu naše monarhije se je tiskarstvo hitro razširilo. Bilo je tu ob enem zvezano s praktičnimi koristimi. Kder koli je tiskarna osnovana bila, povsod je rabila povzdigi narodnega duha, povsod so se začele izdavat knjige v narodnem jeziku. Isto velja o najnovjšem času zgodovine narodnega napredka med Slovenci. Vsklikniti zamoremo konečno: Bog živi pismo, bog živi tiskarstvo in ž njim v ozki zvezi stoječ napredek naroda našega!

Kaj boleem v naše zljaj po novem načrtu prestrojene šole svoje otroke pošiljal, ker se samo čisto slovenski uče; s kranjsko šprah se ne more kupčevati i. t. d. in saj oui kranjsko uže brez šole dobro umejo; ne.nški, to ti je jezik, brez tega si človek ne more pomagati, posebno v kupčiji ne.

Na to odgovarjam sledeče: Vsacemu je znano, da je še pred malo leti le isti za omikanega veljal, ki je nekoliko „tajč“ lomil, akoprav je bilo ujevogo srce vseh boljsh čutov prazno in njegov razum omejen. Nemčurilo se je tudi po ljudskih šolah nekda od začetka do konca; koliko pa so se Slovenci ponemčili, nam kaže sedanji čas. Pa kolo časa vrti se v hitrem diru, požira blagostanje in samostalnost narodom in tira zopet njih zavest in veljavo na beli dan. Tudi Slovincem se vremena jasijo, in mlo solnce uže pošilja svoje oživljajoče žarke pred mili domači prag.

Da se pa zopet vrnem na svojo reč zavrnem gospoda . . . š, da nabena reč nij tako potrebna v naših šolah, kakor ta, da se izobražuje materin jezik. Priznavam, da se otrok doma uči govoriti, tola kako se uči? Njegov razumki so še kaj pičili in še celo napčni,* ko pride v šolo. Izobraževati se mu tedaj mora materin jezik, ker otroku se s tem širijo razumki, da bolj in bolj razume vse vednosti, in da mu vse dušne moči zbujajo in zreajo po pravi naravni poti. S tem, da se v šoli izobražuje materin jezik, se otroku tudi blaži jezik za občeenje vsakdanje in se pripravlja na dobro spisovanje. Po omiki materinega jezika se še le otroku odpirajo dveri do drugih izobraženih jezikov.

Tedaj je jasno, da pri izobraževanju materinega jezika se večkrat uže otroku vcepi želja po viši jezikovi popolnosti, kar more tudi našemu jeziku in vsemu narodu jako koristiti in slave donošati. Po takem omika materinega jezika zaljša našo mladino in kaže blago ljubezen do domovine, koja se mora bolj in bolj vnetati in spolnovati. Res žalostno je tedaj, da se je v novejših časih baš materin jezik tako zanemarjal in, da se še (vedno tudi Vi gospod . . . š) zaničuje, da je bil on dosedaj barbarški psovan, da se je moral otrok tujega jezika nasrkati, v tem, ko se je deci pol ljudskih šolah nemščina v glavo ubijala, potrebne vele za vsakdanje življenje pa v nemar puščale; a to naj nas gorko spodbada, da nemudoma prehitimo v tem vse, kar smo do sedaj zaznačili.

Konečno omenim, da nam Slovincem mora biti posebno materin jezik globoko pri srcu; kajti le s tem človek dospje k drugim vedam in do prave omike. Materin jezik zanemarija pa le isti, ki ga ne zna in ne ve, koliko je vreden. In ravno to je krivo, da ima naš mili jezik še toliko nasprotnikov, med koje tudi Vas štejem. Ne napadajte tedaj z različnim erozjem učitelje, kajti prepričani smo, da v ljudski šoli ne more drugi jezik biti učni jezik, kakor materin.

Kdor drugače misli in modruje, kaže, da ima slamo v glavi, in ne zasluži, da bi se mu odgovarjalo. Stari pregovor pravi: „Kdor reči ne pozna, tudi o njej govoriti ne more.“

Iz tržaške okolice 10. marcija (Isv. dop.) Nujni rak, kateri zdravo telo tržaške okolice gloda, je mestno starešinstvo, ktero sé svojim vedenjem proti zaslepljenim okoličanom vse poskuša, da bi je poitaljančilo. Pa kar sem do zdaj opazoval, nij se moglo nič kaj izdatnega po načrtu mestnega starešinstva izpeljati. Za tisoče in tisoče denarja, kateri iz okolice v mestno kaso potujejo, jim mestni očetje komaj smeti vračajo, kajti k večjemu v kakem kraju vodnjak ali šolo napravijo, in še to se jim veliko zdi.

Dragi okoličani, ali bódete večno zaslepljeni spali? Najprej se ozrite po vaših potih in cestah; kakove so? Zagotavljam vas, da so v Črni gori boljše. S čem so posute? In vendar ste že stokrat prošajo uložili, da bi je mestno starešinstvo popravilo. Vse pota so raztrgane, da človek, ki po njih hodi, mora doma prej testament pustiti, ker je v nevarnosti, da bi si vrat zlomil. K večjemu je s prstjo posujejo in prvi dež naredi blato, voda odplavi vse in cesta je taka, kot je pred bila; župani pa in tisti, kateri delo v najem jemlje, si žepe polnijo.

Druga potreba po vaših potih, ktero zdrava pamet zahteva, je luč, za ktero isto okolica plačuje; mesto plina pa sveti obnebe še zvezdami zastoj, tudi gospa luna brezplačno pokuka časi v razkopane in smrdljive ulice tržaške okolice. Zahtevajte poboljšanja cest! Pa to je že po naradi prazno slamo mlaiti, le ako ima kaki mestni bogataš hišo zunaj, se mu bo do njegove hiše gotovo pot uredila, vse drugo je nemogoče.

Zpet poprašam: kaj pa je sé šolami v okolici? Ali se bo dovolila kedaj četvero — razredna

*) N pr. Se potrebuje (koventa), je toplo (je šofafječ), prvi (pet), miznica (škancel), učitelj (perferer) i. t. d.

šola v okolici? Odgovor je lehak: nikdar! Dokler jo bo mestni magistrat zidal, je ne bode.

Da bi se vendar našlo nekoliko veljavnih mož, ki bi zdaj še, ko je vse v organizaciji, zatehvali ločenje okolice od mesta. Potem bi si z okolišnimi novci, ki v mestno kaso mečete, lahko napravili šolo, plinovo svečavo, ceste in potrebne vodnjake, ki jih potrebujete zaradi pomanjkanja vode v okolici, in katerih vam magistrat ne bo nikoli napravil. Da pa se tega dela lotite, potrebna je vam zloga in značaj, katerega tako malo nekateri hranijo in časté. Pogovarjajte se ob praznikih o tem ter začnite to važno delo! Vaše ime bo vašim potomcem v vedni spomin in rastlo bo blagostanje in narodnost, ne kakor zdaj, ko se že skoro komaj od lahonor ločimo.

Ljubljana 12. marcija (Ist. dop.). Vesela novica nam je došla iz Koroskega iz sicer in Ziljske Bistrice, da hočejo napraviti tam narodno denarno založbo v veliko jezo nasprotnikov nemčurjev. Vri narodnjak i veliki posestnik iz Ziljske Bistrice gospod Ferdo Vigela, postavil se je temu podvzetju na čelo in je v tej stvari se pomenil z dr. Vošnjakom, ki je v tacih podvzetjih jako izurjen. Ne dvomimo, da se posreči gospodu Vigeletu napraviti ta novi narodni zavod, kajti tamošnji narodnjaki imajo mnogo zaupanja do njega ter bodo gotovo v obilem številu pristopili, i se ustanovljenja udeležili. Bog daj srečo!

Nova banka „Slovenija“ pridno uraduje v nemškem (!) jeziku in jemlje uradnike, ki so poprej delali škandale po čitalnici, ter bili upisani v nemškutarsko požarno stražo i. t. d. v službo. Ne vem, kako se ima ujemati slovensko ime banke z nadpisom na bankinih tiskopisih in in na papirji za pisma. Glasi se namreč: „Erste allgemeine Versicherungsbank Slovenija.“ — Morda nam bo g. dr. Costa, podpredsednik banki in predsednik slovenski matice vedel to razjasniti. Prosimo!

Narodna zavest se širi! Po vseh krajih napredujejo ustanovljene čitalnice. Čitalnica v Šent Vidu nad Ljubljano, ktera se je najprva na deželi ustanovila, šteje uže nad 60 udov, kar je za tak kraj prav veliko. Po veliki noči obhajala se bo beseda i z vsim pravom lahko rečemo, da se mora uštevati ta čitalnica med boljše. Društveniki so vsaj prvi narodnjaki i domoljubi, nijednega nasprotnika nij med njimi. Predsednik tej čitalnici je velečastiti g. Blaž Potočnik, tamošnji fajmošter, tajniška opravila pa opravlja vrla naša domorodkinja Lucijka Kraljičeva, ktera je posebno Sokolcem iz mnogih izletov zuana, pri kterih jih je razveselila s krasnimi govori. Slava jej!

Na velikonočni ponedelek napravi dramatično društvo združeno s „Sokolom“ v deželnem gledališču predstavo, ktere čisti dohodek bo namenjen stradaljočim na Dolenjskem in Notranjskem. Upamo, da ne bo noben rodoljub zamudil te predstave, ktere namen je gotovo velikodušen.

Z Dunaja 11. marcija (Ist. dop.) Kesno sicer, a vendar bolje, kakor nikdar. Kakor znano napravili so tukajšnji mladi Slovenci v soboto, ker nij bilo mogoče iz uže vam znanih razlogov slovesne besede, le slovesen shod, komers, v spominu Preširnov ožem krogu, brez posebnih priprav in kar je še največ vredno, brez mnogo stroškov. Vsled sklepa tukajšnjega društva mladih Slovencev, „Slovenije“, nijmo družih slovanskih društev officielno vabili, nego le svoje slovanske prijatelje in starejše tukaj bivajoče Slovence. Očitil se nam bode morda separatizem, da nijmo družih slovanskih društev vabili posebno sedaj, ko se toliko in tolikokrat slovanska vzajemnost poadarja, a to smo storili zraven družih lokalnih vzrokov posebno zato, ker smo bili uže prej namenjeni za stradaljoče Kranjce pobirati; od officielno povabljenih gostov se pa kaj takega nikakor ne more zahtevati. Vendar so nas počestili tudi nekateri drugi Slovani, posebno Rusi, mej kterimi sta bila dva universitetna profesorja, eden iz Kijeva, drugi iz Odese. Od slovenskih poslancev prišla sta gg. dr. Pokljukar in Rudež.

Podoba vse svečanosti je imela sploh le značaj studentovskega komersa, kakor je bilo tudi napovedano. Govorilo se je o Preširnu, o zgodovini, kako se je pesnik do zdaj pri nas praznoval in čestil, in kot konec nam je govornik še pesnikovo srce hotel naslikati. Napivalo se je potem v posebnih govorih gg. gostom, posebno Rusom, slovenski domovini, g. Stritarju, ki je uže skoro pozabljenega Preširna tako čestno rešil, da so ga začeli tudi tisti ljudje čestiti in slaviti, kterim je bil do zdaj le — pijanec. *)

*) Iz gotovega vira: V nekem kraju na Kranjskem se letos praznovali Preširnov besedo, pri kateri je bil nazoč tudi „star“ slovenski pisatelj, dež. poslanec in odbornik slov. matice. Ko govornik začne govoriti o Preširnovih zaslugah, zagodrnja omenjeni „slavni“ domoljub: „Kaj čenča o tistem Preširnu? En navaden pijanec je bil!“ Pis.

O petji mi je kot nemuziku težko govoriti, a gospodje nazoči muzici so trdili, da slovenski kor nijmaj nič strahu pred vsemi družimi slovanskimi in tudi nemškimi studenti ne (poslednje je posebno vladni komisar poudarjal), ni gledé musikalčne vede, ni vrednosti glasov. Ta večer je bil pa tudi posebno srečen za g. Kocjančiča; ne le, da se je izvrstil kot pevovodja, nego odlikovali sta se posebno dve novi pesmi, katerim je on skladatelj. Prof. Tovačovsky se je o njih jako ugodno izrazil, in ravno tako o njegovem narodnem vencu, kteri se bode prihodnjic tudi v slovanskem pevskem zboru pel. **)

H koncu je govoril g. dr. Pokljukar. Zahvaljuje se za uljudno povabilo je izrekel, da nij iz osebnega prepričanja prišel na Dunaj v lesenjačo; napil je na složno sodelovanje mladih in starih Slovencev.

Dr. Pogačnik, eden najznamenitejših tukajšnih advokatov, je izrekel željo, da bi slovenski poslanci, predno je mogoče, Dunaju peto pokazali.

Proti koncu, ko so uže nekateri odšli, posebno stareji, začelo se je pobiranje za stradaljoče in nabralo se je 88 gld. 88 kr. kateri se pošijo po odborovem sklepu neposredno g. Vilharju v Ljubljano z dostavkom, da ta denar ne se sme po uradnih rokah razdeliti mej potrebne.

Vaš dopisnik bi vam zamogel še marsikaj o tem shodu pisati, toda dobro vem, da natančni popisi posamesnih besed ali veselje so dandanes predolgočasni, samo to dostavim, da došla sta nam dva telegrama, oba iz Gorice, eden od „goriških Sočanov“, drugi od dveh prepričanji in mislih še vedno „dnnajških studentov“ katera sta bila tudi s posebnim ploskom sprejeta. Od drugih stranij nijmo dobili, ker nijmo sploh nikamer povabil poslali. Sploh pa omenim, da smo se prav dobro imeli in še boljše, kakor prejšnja leta, ker smo bili le domačini, in ker se je mej govori in petjem čital jako humorističen spis: „Zlata jabelka za postni čas.“

Iz Praga 4. marcija 1872. (Ist. dop.) — Ker bode l. 1873. na Dunaji svetovna razstava, v kteri bi vsak narod v Avstriji pokazal duševno i gnotne plode svoje delalnosti, se je ustanovila minoli petek tudi v Pragi komisija, ki ima skrbeti za to, da se dežela česka v obilnem številu udeleži te razstave. Toda v komisiji imajo večino nemški fabrikantje i protinarodni močje. Centralna komisija na Dunaji zahteva, naj se ustanovi le en oddelek t. j., da bi na Dunaji bile zastopane dežele, koje spadajo k Cislajtaciji, v celoti, ali še umevneje, cela razstava i pridelki naj se oblečejo v cislajtansko uniformo, koja bi Evrop. kazala, da je razstava: nemška. Uže pri svetovni razstavi v Parizu nijso bili Čehi zastopani kot vlastna dežela, po vzgledu Ogrv, ampak vse je bilo pomešano brez oddelka i znamenja pod nemškimi pokrovom. Toda zdaj, ko se ustanavlja enaka razstava na Dunaji, gotovo Čehi ne bodo pripustili, da bi se biser Avstrije, bogata, marljiva i podna Česka potisnila v nemški koč. V omenjeni komisiji pražki se je ustanovilo pet odsekov za Česko; toda knez Karol Schwarzenberg je naznanil, da se oddelek gospodarski le pod tem pogojem udeleži razstave, ako se česki deželi odloči na razstavi poseben prostor i medina, skupna celota.

Ker je v komisiji večina nemška, razume se, da je bilo zahtevanje kneza Schwarzenberga zavrženo. Vsled tega so iz komisije izstopili prvi kavaleriji česki i narodni veliki posestnik, kajti v enakem zmislu kot knez Schwarzenberg so se oglasili Klam-Martinič v imenu českega muzeja, grof Kamie v imenu umeteljskega oddelka, grof Harrach v imenu svilorejnega i g. Oliva v imenu obrtnijskega oddelka. Prav tako je storil najviši mašalek česki, Jurij knez Lobkovic. Politični sovražnik naši bi radi, da bi se ne zgodilo i ne delalo, kakor uárod zahteva, nego oni napenjajo vse moč, ter se upirajo tudi na nepolitičnem polji celi deželi. Kajti vsakemu obiskovalcu razstave bi bilo zanimivo, videti bogatstvo našega kraljestva i Angležem i Amerikancem bi to razjasnilo, da Česka tudi na polji obrtnem i gnotnem nij zadnja nasproti nemškimi i pruskim fabrikantom. Ako se tedaj še o pravem času ne premislijo na Dunaji, da bi Česka bila kot celota z vlastno komisijo zastopana, se Čehi razstave ne udeležé, razen nemških fabrik iz Liberc i Rumberka.

Vsi česki listi so v dolgih uvodnih člankih pisali zahvalnem pismu grofa Hohenwarta Dru. Costi za slovansko zaupnico. Ta mož bode pri narodu českim ostal na veke v hvaležnem spominu, ker je učinil za časa njegovega vladanja českomu dež, zboru kraljevsko poslanstvo, (koje Auerspergova, Kollerjeva vlada konfiskuje povsod, celo na pipah (fajfah), na kojih je omenjeni reskript.) ki se tudi zdaj glasi, da nij daleč doba,

*) Gosp. Tomažič, oh!

Pis.

ko se zadosti vsakemu narodu na historičnih temeljih. Kaže se lepa, krasna spomlad, koja zopet obeta obrat v politiki, kot minulo leto na spomlad.

Politični pregled.

V državnem zboru se je te dni dognal proračun za letošnje leto. Med razpravo proračuna stavile so se razne resolucije in so bile sprejete, tako na priliko, da se ima v Trstu osnovati italijanska pravna akademija. Italijanom, ki so v Avstriji prav za prav le kolonisti, se to dovoli, kar se Avstriji zvestim Slovincem uže toliko let zanikava.

Sicer pa gre v državnem zboru vse po protokolu: Dalmatincem se je dovolilo za šolske potrebe namesto 10000 gld. 18000 gld.; kranjskim Slovincem, kateri so zahtevali 100,000 gld. drž. priklade h kranjskemu zakladu za zemljiščno odvezo, se je pa milostljivo dovolilo samo 40,000 gld.; češ, da naj čutijo kazen zaradi glasovanja proti zasilni volilni postavi. Slovenski drž. poslanec Pokljukar je tudi govoril za to, da bi se sol cenejše in lože dobivala; a finančni minister Pretis odgovarja, da nij mogoče krčiti državnih stroškov, na kar se predlog zavrže. Važen dogodek je tudi ta, da danes uže ustavoverci sami priznavajo, da ne bode nič s Poljsko pogodbo; splavala bode po vodi in s tem se bode vse razbilo. Sliši se tudi, da se opozicija na Dunaji zopet edini in pripravlja na odločiven naskok ustavovernega tabora; posebno pa se je nekda kranjskim poslancem pristudil Dunaj. Da je to resnica, potem se smemo nadejati bližnje Hohenwartove dobe.

Madjarske zadeve polnijo zdaj predala vseh časnikov. Ministerstvo je predložilo ogerskemu zboru nektore premembe volilnega reda; levičnjaki, h katerim se prištevajo tudi poslanci vseh nemadjarskih narodov, pa hočejo pri tej priliki „suffrage universel“ (občno volilno pravico) izbojevati, in ker vedó, da ne zmagajo proti vladni, deakovi stranki, si pomagajo s tem, da se oglasi toliko govornikov levičarjev, da ne bode več mogoče skončati razpravljanja te postave ta mesec, v katerem obteče mandat poslancem in konča sedanji ogerski parlament. Na tak način hočejo levičnjaki vladni predlog z govori pokopati in to zamorejo, ker opravični red ogerskega zbora določuje, da se ne more glasovati o kaki postavi, dokler se še kak govornik oglasi. Te debate so pa prav škandalozne in ostudne, ker levičnjaki vladi in deakovcem najgrše reči očitajo, ter je naravnost se sleparji pitajo. V teh očitbah je morda dosta resnice; a dostojno nij, da se v parlamentu umazano porilo razveša. Strankovski boj na Ogerskem pa je jako pomenljiv, ker se širi po celem Ogerskem in se levičnjaki uže zdaj pripravljajo na volitveni boj. Mogočnost, da zmagajo levičnjaki, je velika; prav zaradi tega je ogersko ministerstvo skoro v ravno takem položaji kakor naše.

Tudi Košut se je oglasil in svetoval levičnjakom, da naj vladno stranko z govori zaduše. Naj omenimo, da so levičnjaki privrženci federalističnih načel, zaradi česar imajo velike simpatije pri nemadjarskih narodih na Ogerskem živeti. Hrvatje naši bratje bodo menda tudi to priliko v svojo korist porabili in uničili vse ostudne naklepe ogerskega ministerstva in njegovega prokuratorja Vakanoviča. Polkovnik Trnski in general Rosenzweig sta položila svoje službe, in za njima vsi uradniki velike županije Belovarske, oba prva sta dobila te dni od cesarja visoke redove. Kaj vse to pomeni, to nam je španjska vas. Ali se hoče v Avstriji v resnici ustavno življenje ad absurdum pripeljati?

V danskem parlamentu je bil stavljen predlog, da naj se odpravijo vsa odlikovanja, to je redovi in plemstvo. Kaj takega bi bilo potrebno tudi pri nas v Avstriji; potem bi bilo v Avstriji morda manj Ornatov, Kljunov itd. in več značajnih poslancev; pa tudi težko, dokler ne bodo dovršene vse železnice in osnovane vse banke.

Pruski parlament je prejel postavo, vsled katere je potegnula pruska vlada na se šolsko

nadzorstvo. Minister uka dr. Falk je izrekel, da vlada ne trpi več nobene katoliške gimnazije. To vam je je svoboda à la Bismark po načelu, kar veruje gospodar, to morajo verovati vsi podložni. Tedaj hočejo na Pruskem odpraviti še celo svobodo vesti; posebno pa hočejo s tem zatirati uboga Poljake.

Na Bulgarskem se je zopet vnel velik punt in tako vre na Turskem neprenehoma, dokler ne bode rešeno orientalsko uprašanje, katero je menda dosta zrelo.

RAZNE VESTI.

(G. prof. Povle in podučni govori o kmetijstvu) naše kmete tako zanimajo, da se postušalstvo od nedelje do nedelje množi; tako je bilo zadnjo nedeljo blizu 250 poslušalcev, večinoma kmetov, zapazili smo tudi kakega gospoda in še celo državnega pravdnika, Slovence po rodu in, kakor se sliši, prijatelja narodnega napredka. Številko nam kažejo, da je naš narod zbužen in navdušen za napredek; to nam da upati dobro prihodnost. —

(Predelna železnica) je, kakor se nam iz Dunaja poroča, dognana reč; v merodajnih krogih so jo spoznali kot najboljšo črto; v drž. zboru jej je baje tudi zagotovljena večina. G. Semrad, c. k. stavbni svetovalec v Trstu je ravnokar izdal brošuro, katera prav temeljito pobija vse druge črte in se tako odločno poteza za Predel, da skoro uniči vso dosedanjo polemiko proti tej črti po raznih brušurah. G. Semrad je znana in na Primorskem prva avtoriteta v tej stroki.

(Iz Sežane) se nam poroča, da se tam snuje čitalnica; ondodni g. glavar Mali je rekda podpornik tega izvrstnega početja, česar so Sežanci jako veseli. Iz Krasa nam dohaja zmerom več novih naročnikov; nabira je g. Tavčar iz Sežane, za kar smo mu jako hvaležni. —

(Gospod Anton Melhar), učitelj na tukajšni vadnici in pevovodja goriških srednjih šol, je dobil od krajskega dežel. odbora nagrado 80 gold. za svojo opereto „Prepir o žentvi.“ Mi se tega srčno veselimo, ker poznamo g. Hribarja kot prav dobrega skladatelja in marljivega muzika, kateri je na Goriškem uže dosti koristil v svoji stroki. Želimo pa, da bi se gospod Hribar poskusil z bolj primernim in lepšim tekstom; gotovo bode potem njegov izdelek še večje priznavanje zadobil. —

(Rojska čitalnica) napravi v nedeljo 24. t. m. besedo, dohodki te besede so namenjeni stradaljočim na Kranjskem; na splošno zahtevanje občinstva bo dramatični odsek ponovil uže enkrat jako dobro predstavljano igro „Bob iz Kranja.“ Ustopnina je za vsakega gospoda 30 kr. Uljudno se vabijo vsi udje in drugi rodoljubje. Ževila rojska čitalnica.

(Znano je), da bivša francoska cesarica in žena Napoleonova, Evgenija, nij samo pobožna, nego tudi jako nečimurna in koketna baba. Enkrat, ko je bil ruski veliki knez Kostantin, brat sedanjega ruskega carja, v Parizu Napoleonov gost, ga pri kosilu, pri katerem je bilo veliko lepih gospodov in gospodičin nazočih, Evgenija upraša, katera nazočih dam se njemu pač najlepša zdi. Misli si je: gotovo poreče, da sem jaz najkrasnejša. Toda Kostantin jej odgovori: „Gospa, pomislite, daimate ruskega barbarja pred saboj. Kar sem na svetu, se mi je samo ona ženska lepa zdela, namreč — moja žena.“ In Evgenija je nos pobesila.

(Nabiratelj starinarstvih stvari v Ogleju.) Č. našim bralcem je bridka osoda tega starodavnega, za slovensko zgodovino tako važnega, za našo kulturo tako pomenljivega, in po Atilovi vsesilnosti propalega mesta dobro znana. Uže marsikateri starinar je nabral iz njegovih razvalin mnogo dragocenostij ali vsaj veliko v starinoslovnem obzira imenitnih rečij. Dokler nij bila v Trst prodana zelo bogata zbirka rajniškega g. Zandonati-ja, pozabil nij, meam, da noben obiskovalec starega Ogleja iti je gledat in se jej čuditi. Po smrti imenovanega starinarja začel je pa ondišnji učitelj g. Janez Lužnik nabirati s tako marljivostjo in žrtovalnostjo, da se sme njegov nabor uže zdaj precejšen imenovati. Kdor obišče Oglej, naj ne pozabi pogledovati ga, kajti tega je v resnici vreden. O svojem nedavnem pohodu smo namreč videli pri njem v zato navlaš pripravljeneh hramu lepo urejeno in bogato zbirko starih rimsko-oglejskih penez, nadalje čeden in jako bogat nabor v bronu izdelanih, dragih in prav dobri obranjenih stvari, tako tudi steklovine, drago kamenje, in druge imenitne stvari. Želimo, da bi marljivi nabiratelj tudi našel domačega slovenskega mecenata, da bi mu v tem početju bil vsaj nekaj v polporo; kajti mar-

sikateri dragi starinarski predmetje gredo v bogatejše tuje roke vsled pičlih dohodkov g. nabiratelja.

P. (Giuseppe Mazzini), prvi italijanski patriot, je kleni značaj, goreči republikanec in blagi človekoljub je 11. t. m. 67 let star v Pisi umrl. Niti teška ječa, niti proganstvo niti zažugana smrtna kazen nijo hladila njegove vzvišene ljubezni do italijanske domovine, za katero je celih 50 let neutrudljivo delal na vseh straneh, po vseh močeh ter vzlasti s svojimi v klasični in poetički italijanski pisanimi knjigami, listi in časopisi vncemal in vzgojeval mladino, učil jo ljubiti domovino i sovražiti tuje in domače njene zatiralce. Mazzinijev vzor je bila federativna republika in zatorej je še sedaj tako nasprotoval italijanskemu kralju „Poštenovcu“, kakor je pr-je črtil Barbone in Avstrjance. Zasluge, katero si je Mazzini pridobil za svojo pred kratkim še razkosano in tlačeno, a sedaj zjedinjeno domovino, bode slavila še pozna zgodovina.

Poslano.*

Čestiti gospod urednik! Prosim Vas, da oziroma na §. 19. tiskovne postave**) sprejmete sledeče vrstice v Vaš cenjeni list kot konečni odgovor „Poslanemu“ v štev. 9., temveč ker nam je ljubo, da se o tej zadevi prava resnica izve:

„Več tominskih čitalničarjev“ (?) nam odgovarja na naše „Poslano“ v štev. 6. „Soče“, da to se namreč ne naslanja na resnico (torej na laž?), da P. in G. se niste uvrstili med plesalke, da ste bili za plesalci skriti — ker niste plesali kotiljona — a g. C., da je hitro šel redov ponujati jima ko ji je zapazil, slednjič se nekoliko zamotano izrazi, kakor bi one dve bili „nepoklicani.“ Kdor vse verje, bo večno zveličan.

Kako laž? Ali niste Vi, g. C., pregreška pozneje sami priznali in se s tem izjavili, da niste nezmotljivi. Nij res, da ste omenjeni bili skriti za plesalci, kajti sedeli ste na počivali poleg gg. F. na desni, in na levi blizo vrat, da ji je lahko vsak zapazil; ko ste s redovi mimo šli ste ji se suknujo tikali! Da ste jima pozneje redove ponujali, ko jih je bilo odveč, je res, ali bilo je post festum, s tem ste jima menda hoteli napraviti še večjo blamažo; pa vzeli jih niste, pravda! Da niste kotiljona plesali, je tudi res, ali to je tudi resnica, da v tominski čitalnici se pri kotiljonu navadno vse z redovi obdaré, in to se jo tudi sedaj godilo; še one so jih dobile, ki se še družih okroglih plesov niso udeležile. Zakaj bi se delal razloček ravno med tema dvema?

Kako, da bi bili nepoklicani, ako je P. prišla se svojem sinom in G. z bratrancem, oba čitalnična uda? Čemu so udje, da ne bi imeli toliko pravice, in kdo bo skrbel za plesalske, če ne ti? In mar nij gosp. C. sam gospodično G. v dvorano sprejel, še clo se potrudil plesati z gospo P. — Nijste bile torej nikakor nepoklicani in njih pravica se plesa udeležiti nij bila dvomljiva na noben način; ko bi to bilo, bi ji odbor smal zavrniti.

Da so bile pri plesu odlične in vse časti vredne gospe in gospodične je istina — slava jim, da so bile pa tudi take, ki gg. P. in G. čisto nič imponirati ne morejo, je tudi istina.

Ne tajimo, da nij g. C. veselice sicer taktno vodil in da jih je bilo z njim veliko zadovoljnih, dal tudi mi mu izrekamo hvalo v tem oziru; ali to ne spada sem, kajti se nehoté spomnimo besedi starega stotnika: „Sicer je „tauglih“, pa za vojaka nij.“

V Tominu 5. marca 1872.

Nekteri obiskovalci
zadajega čitalničnega plesa.

Izkaz

daril za stradaljoče na Notranjskem in Dolenjskem.

Prenesek iz zadnjega lista . . . f. 18.70
Ph. Gospa Seitz-ova rojena Kotnikova v Gorici 2.—
Skupaj f. 20.70

Trgovske in kmetijske vesti.

V boljših jugoslovanskih in ruskih trgovskih krogih se reno govori, kako bi so ustanovilo veliko srbsko — bulgarsko — rusko kupčijsko društvo z osnovnim kapitalom od 5 milijonov rubljev (1 rubelj blizo 2 gold. B. N. a. v.) in to je naenkrat pri naših nasprotnikih nemir zbudilo; kakor se le

*) Nadejamo se, da je s tem končana delikatna pravda, ker nij lepo, da se nežni spol po tistih razglaš. Opomnimo pa še enkrat, da uredništvo ne prevzame odgovornosti za nobeno „poslano.“

*) Ga menda niste prav razumeli. Ured.

Slovan gane, naj si bode že duševno ali materialno, hitro mu zadoni od nasprotne strani: Stoj, da te zatremo! Posebno se boji „Pester Lloyd“ za ogrsko kupčijo s peštanskimi mokami, ki sedaj na Adriji drugim mokam največo konkurencijo delajo; ali z novim društvom bi se ne mogle pogajati, kajti voznina z Odese v Trst in Reko je za 50 odstotkov nižja, nego iz Pešta. —

To društvo bi združilo prve trgovce južnih slovanskih dežel, posebno: hrvatske, dalmatinske, istranske, potem več srbsko — bulgarsko — ruskih trgovcev in slednjič bogatejše slovauske trgovske hiše v Trstu, ti vsi bi bili zastopani po mnogih podražnicah v vseh ladjestajih, kakor v Trstu, Reki, Kotoru, Dubrovniku i. t. d. — Glavni namen bi bil srbsko — ruske pridelke in surovine po Jugoslaviji razprodajati in čez morje izvažati; domače pa zopet v Srbijo in Rusijo voziti in tako v denar spraviti.

Tako narodno društvo na zdravi podlagi in s poštenimi pogoji osnovano, bi bilo svoje vrste prvo, bi zamoglo vsakemu drugemu ponosno imponirati in bi si svojo eksistencijo v kratkem popolnoma zagotovilo; — mi bi je z veseljem pozdravili, ob enem priporočili tudi bolj zmožnim slovenskim trgovcem. Naša narodnost na obalah Adrije, ki je sedaj v nevarnosti, bi se zopet ugnezdila in storjen bi bil novi korak slavjanske vzajemnosti.

V Zagrebu se je te dni osnovalo kupčijsko društvo pod imenom „Obća prometana za trgovinu, obrt i gospodarstvo,“ koje hoče skrbeti za povzdigo hrvatske obrtnije in gospodarstva, ter kupovati, prodajati in posredovati med domačo in inozemsko kupčijo. —

Geslo: „V združenji je moč“ se vedno bolj uresničuje. —

Cenik moka mlinov v Straticah.

Moka pšenična A (Auszug)	cent. po gl.	13.80
„ N. II	„ „	12.10
„ III	„ „	10.80
„ IV	„ „	9.50
„ V	„ „	8.30

Moka, ržena	cent	po gl.	7.50	do gl.	9.50
„ tursična	„	„	6.50	„	7.—
„ ajdova	„	„	9.50	„	10.—
Otrobi drobni	„	„	3.—	„	—.—
„ debeli	„	„	2.80	„	—.—

Razpis službe.

Na tehniški visoki šoli na deželnem Ivanšču v Gradcu je razpisana služba profesorja za mehaniko (za splošno teoretično mehaniko in strojeslovje, za stavbno mehaniko).

S to službo je zvezana iz štajerskega deželnega zaklada tekoča plača letnih 1800 fl. (tisoč in osemsto) a. v. ktera se po vsakem petletnem službovanju na 2000, 2200, 2400, 2600 in 2800 fl. a. v. poviša; dalje je zvezana z njo pokojninska zmožnost po penzjem, za deželne profesorje veljavna pravilaika.

Prosilci za to službo morajo dotičnim, na štajerski deželni odbor stizovanim prošnjam dodajati: curriculum vitae natančni sedržaj svojih samostalnih znanstveno-literarnih in grafičnih del, vse potrebne listine, spričala in druge priloge, s katerimi imajo dokazati svojo učiteljsko zmožnost, uže opravljane službe i. t. d.

Prošnje se imajo vsaj do 30 aprila 1872. pri direkciji tehniške visoke šole na deželnem Ivanšču v Gradcu oddati.

Od štajerskega deželnega odbora.

V Gradcu 29. februarja 1872.

Trgovcem in zasebnikom!

Spodobno podpisana naznanjata čestitemu občinstvu, da sta se ravnokar vrnila iz Dunaja z novim blagom. Posrečilo se jima je, akoravno se je manufakturno blago za 15 do 20 o/o podražilo, pogoditi tako ceno za blago, da jima bode mogoče

kupce po stari ceni z novim blagom posluževati.

Blagovoljnemu obiskovanju se tedaj priporočata

brata Koceli.

Ljubljana, glavni trg.